

Міжнародні науково-практичні інтернет-конференції
юридичного та історичного спрямування

АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОВОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ

ISSN 2617-2364

Випуск 43

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

*www.lex-line.com.ua
Юридична лінія*

21-22 вересня 2022 р.

Тернопіль, Україна – Переворськ, Польща

2022

УДК 340 (063)

А 437

Актуальні дослідження правової та історичної науки (Випуск 43): матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції, (м. Тернопіль, Україна – м. Переворськ, Польща, 21-22 вересня 2022 р.) / [редкол. : О. Яремко та ін.]; ГО “Наукова спільнота”; WSSG w Przeworsku. – Тернопіль : ФО-П Шпак В.Б. – 106 с. – ISSN 2617-2364.

У виданні вміщено наукові публікації Міжнародної наукової інтернет-конференції «Актуальні дослідження правової та історичної науки» (Випуск 43) з юридичних та історичних питань, яка відбулася 21-22 червня 2022 р. за сприянням Громадської організації “Наукова спільнота” (Україна) та Wyższa Szkoła Społeczno-Gospodarcza w Przeworsku (Польща).

Матеріали конференції також оприлюднено на сайті конференції:

www.lex-line.com.ua

Оргкомітет:

Яремко Оксана Михайлівна, кандидат юридичних наук, доцент, Західноукраїнський національний університет;

Станько Ірина Ярославівна, кандидат юридичних наук, адвокат;

Яценко Василь Миколайович, кандидат педагогічних наук;

Русенко Святослав Ярославович, аспірант, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка.

Адреса оргкомітету:

46005, м. Тернопіль, а/с 797

тел. +380979074970

E-mail: lex-line@ukr.net

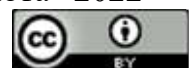
Тексти опубліковано у авторській редакції. Відповідальність за достовірність наданої інформації несуть автори, їхні наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищено. У разі будь-якого використання опублікованих матеріалів посилання на джерело є обов'язковим.

ISSN 2617-2364

© ГО “Наукова спільнота” 2022

© Автори статей 2022

ГОСПОДАРСЬКО ПРАВОВА РОЛЬ ПАРАФІЯЛЬНОГО СВЯЩЕНИКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ ЖИТТІ СЕЛЯНИНА СХІДНОЇ ГАЛИЧНИНИ 1923 – 1939 РР.

Старка Володимир Васильович

*доктор історичних наук, професор кафедри історії України,
археології та спеціальних галузей історичних наук*

*Тернопільського національного педагогічного
університету ім. Володимира Гнатюка*

Баран Богдан Миколайович

*асистент кафедри історії України, археології та спеціальних
галузей історичних наук Тернопільського національного
педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка*

***Війни виграють не генерали –
війни виграють шкільні вчителі
та парафіяльні священики
(Отто фон Бісмарк)***

Зазначена цитата як завжди є актуальною для сучасної сторінки історії України. Зовнішні та внутрішні проблеми в країні знову в нашій історії ставлять українську державність під загрозу. Однак, попри складну ситуацію, завжди є рушійна сила, що веде народ за собою. Такою ключовою ланкою у державотворчому процесі України вступає Греко-католицьке духовенство загалом, та парафіяльні священики зокрема, адже поняття «священик» і «просвітник» для галичанина в різні часи були тотожними поняттями.

З кінця ХІХ століття греко-католицьке парафіяльне духовенство представляло інтелігентну, високоосвічену частину українського населення краю, оскільки проходили навчання в духовних семінаріях та Львівському Університеті. Саме Греко-католицькі священики взяли на себе обов'язок опіки над духовно-релігійним станом своїх парафіян, адже вони виступали у трьох іпостасях: як учитель, служитель, і пастир [1, с. 36].

У постановах Львівського провінційного собору 1891 р. зазначалося, що парох мав бути прикладом і осередком духовного життя парафії, отож для її ефективного функціонування існувало три категорії парафіяльного духовенства: парохі (очільники парафій), сотрудники (помічники парохів) і завідателі (Тимчасові адміністратори парафій, що виконували душпастирські функції до призначення нового постійного пароха). Різниця між категоріями священників полягала в обсягу повноважень, розмірі та джерелах оплати праці [2. арк 14].

Однак обов'язки греко-католицького духовенства Східної Галичини виходили за межі духовно-релігійного служіння, що надавало цьому стану особливого статусу в українському суспільстві. Від часу входження краю до складу Австрійської імперії і протягом тривалого періоду духовенство відігравало роль очільника національного руху українців, представника інтересів народу. Саме суспільні позиції парафіяльного духовенства були досить впливовими. Це зумовлювалося засадами концепції «органічної праці», що утвердилася в українському русі наприкінці ХІХ століття. Вона передбачала покладення основного тягара роботи на місцеву інтелігенцію, представниками якої на той час здебільшого були душ пастирі. Тож парафіяльний клір міцно зберігав за собою позиції активних учасників національного руху [3. арк 3]. Це, з одного боку, надавало нижчому духовенству особливі позиції в суспільстві, а з іншого – вимагало від нього виконання непростих завдань, які додавалися до його безпосередніх обов'язків.

Греко-католицькі священники поєднували як церковні, так і світські функції. В одному з листів до органів державної влади представники духовенства окреслили перелік обов'язків, повинні були виконувати сільські парохі. До них належали: 1) відправи богослужінь в неділі та свята а також навчання релігії в цих днях в церкві; 2) катехизація в народних школах; 3) турботи про виховання молоді в релігійно-моральному дусі; 4) виконання адміністративних обов'язків, наприклад, ведення метричних книг, складання та регулювання різноманітних звітів, демографічних даних, особистих документів для парохіян, що планували служити в армії, та дітей, які мали обов'язок відвідувати школу, написання характеристик окремих осіб для судових органів, а також звітів про епідемії; 5) надання відповідей на листи та розпорядження органів державної влади, а також пояснення їхнього змісту

сільському люду; б) збір пожертвувань на харатативні цілі та пов'язані з цим листування [4. арк 17]. Окрім цього, без сільського пароха не могло відбуватися жодне зібрання, присвячене церковним, шкільним та добродчинним питанням. Двері священика завжди повинні бути відчинені для бідних, яких він, як провідник любові та милосердя, не міг відпустити без матеріальної допомоги.

Найяскравішим прикладом справжнього парафіяльного священика є отець-мітрат Тит Євген Войнаровський гербу Столобут. У першій третині ХХ століття його вважали «сірим кардиналом» галицької політики та «міністром фінансів» в неформальному «уряді» Митрополита Андрея Шептицького [5. с, 50-51]

Таким чином не зважаючи на складне становище української державності та українського народу, Греко-католицьке духовенство стало однією зі послідувачих частин української нації. Та допомогло з гідністю пройти не простий період в історії України.

Література:

1. Клоб Наталія « З Богом за Церкву і вітчизну»: греко-католицьке духовенство в Галичині у 90-х роках ХІХ століття / НАН України, Інститут українознавство ім.. І. Крип'якевича. Львів, 2014. с.36.
2. Центральний державний історичний архів у М. Львові (Далі ЦДІАЛ). – 408. – Оп 1. – Спр. 1 – арк.. 14.
3. ЦДІАЛ. – 408. – Оп 1. – Спр. 2. – арк.. 3
4. ЦДІАЛ. – 408. – Оп 1. – Спр7. – арк.. 17
5. Шевченко Ореста Вікторівна «Церковна і громадсько-політична діяльність Тита Войнаровського» / нац. ун-т ім.. Івана Франка. – Львів, 2016. с. 50-51.

**Кримінальне право. Кримінальне процесуальне право.
Криміналістика. Кримінологія. Кримінально-виконавче право.
Медичне право. Судові та правоохоронні органи. Адвокатура**

Білецька Ганна Андріївна ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ПРОЦЕСУ
ВАКЦИНАЦІЇ В УКРАЇНІ.....65

Ковтун Світлана Олегівна ЗМІНИ В АДВОКАТСЬКОМУ
САМОВРЯДУВАННІ УКРАЇНИ ПІСЛЯ 1992 РОКУ.....68

**Господарське право. Господарське процесуальне право.
Екологічне право. Земельне право. Аграрне право.
Фінансове право. Банківське право**

Лишенюк Валентина Костянтинівна ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ВІЙСЬКОВО-КОНСАЛТИНГОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....72

Старка Володимир Васильович, Баран Богдан Миколайович
ГОСПОДАРСЬКО ПРАВОВА РОЛЬ ПАРАФІЯЛЬНОГО
СВЯЩЕНИКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ ЖИТТІ СЕЛЯНИНА
СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ 1923-1939 РР.....76

Історія держави і права. Історія політичних і правових вчень

*Лісогорова Катерина Миколаївна, Бершадська Діана Романівна,
Нежиборець Анастасія Олександрівна* ДЕРЖАВНО-ПОЛІТИЧНА
ДІЯЛЬНІСТЬ ГЕТЬМАНА КИРИЛА РОЗУМОВСЬКОГО.....79

Шкурська Яна Олегівна МЕТОДИ ІСТОРІЇ ПОЛІТИЧНИХ
І ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ.....82

Підписано до друку 29.09.2022
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 50 прим.

ГО «Наукова спільнота»
46027, Україна, м. Тернопіль, вул. Загребельна, 23
Ідентифікаційний код 41522543
тел. +380979074970
E-mail: rusenkos@ukr.net

Відруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК№7599 від 10.02.2022р.
Тел. 097 299 38 99
E-mail: tooums@ukr.net

